ANNO 1755.

ac regimen ſuſceperit. Verum probe intelligentes, haud facile in iiſdem locis reperiri Eccleſiaſticos Viros, qui ſive Doctores, ſive Licentiati in Jure Canonico in aliqua Studiorum Univerſitate fuerint, quemadmodum pro Vicariatus cujuslibet ſive Capitularis, ſive Generalis munere obeundo requiritur; Nos earumdem partium calamitates commiſerantes, tenore & auctoritate paribus, quemcumque in Vicarium Capitularem, ut præmittitur, in caſibus antedictis eligendum, dummodo ad gubernium, & regimen habilis, & idoneus fuerit, nunc pro tunc talem eſſe, & haberi volumus, & declaramus, perinde ac ſi Doctor, ſive Licentiatus in Jure Canonico fuerit.

Confirmantur ſuperius ſtatuta.

§. 5. Decernentes eaſdem præſentes Litteras, & in eis contenta quæcumque, ſemper firma, valida & efficacia exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere debere, & illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus & per omnia pleniſſime ſuffragari, ſicque & non aliter in præmiſſis per quoſcumque judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quoſvis alios quacumque præeminentia & poteſtate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. contrariis.

§. 6. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, & quibuſcumque aliis Decretis in genere, vel in ſpecie, aut alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Cæterum vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, iiſdem quoque, quibus Indiarum Orientalium Apoſtolicos Vicarios proſequuti fuimus, Apoſtolicis verbis, & adhortationibus proſequimur. Itaque ex Apoſtolicæ providentiæ, auctoritatiſque noſtræ ratione, maxime ad procurandam ſalutem animarum conſentanea, a Nobis ſuſcepta, atque unicuique veſtrum præcepta animadvertite, quanta ſit Apoſtolici muneris unicuique veſtrum injuncta cura, atque eapropter ſatagite, ut per aſſiduos labores, vigilantiam paſtoralem, ſollicitudinemque contentis, ne quiſpiam Chriſti fidelium vobis commiſſorum, & de quibus ratio ſupremo Paſtorum Principi æterno Judici reddenda eſt, pereat; ſed potius ut omnes æternam ſalutem conſequantur, & vobis merces veſtris meritis debita a juſto remuneratore Deo tribuatur. Nos interim cæleſtis præſidii auſpicem Apoſtolicam Benedictionem in populos etiam veſtrarum Diœceſum, vel Provinciarum redundaturam Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, paramanter impertimur.

Hortatio ad quoſcumque Miſſionarios.

Exempl. fides.

§. 7. Volumus autem, ut earumdem præſentium Litterarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis & a Congregationis Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei propoſitorum Præfecto, & Segretario pro tempore exiſtentibus ſubſcriptis, & ſigillo ejuſdem Congregationis munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Dat. 8. Auguſti 1755. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 8. Auguſti MDCCLV. Pontificatus Noſtri Anno Decimoquinto.

Cajetanus Amatus.

PONTIFICIUM DECRETUM

Super nullitate Matrimoni Violantis Joſephæ Henriquez de Almada, & Ludovici Franciſci de Aſſis Sanches de Baena editum, Apoſtolica auctoritate per Litteras in forma Brevis expeditas roboratur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Pro Matrimonii validitate primum fuit a Congreg. Concilii pronunciatum.

ETſi Matrimonialis Cauſa jam dudum inter dilectam in Chriſto filiam Violantem Joſepham Henriquez de Almada puellam Nobilem Lisbonenſem, ac dilectum filium Ludovicum Franciſcum de Aſſis Sanches de Baena Ordinis Jeſu Chriſti Commendatarium, ſuper validitate, vel nullitate Matrimonii invicem, ut aſſerebatur; contracti vertens, non ſemel, ſed iterum atque iterum in Congregatione Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Concilii Trindentini Interpretum propoſita, ac ſecundum allata, & probata rationum momenta, pro validitate fuerat reſoluta, atque per Apoſtolicas Noſtras in ſimili forma Brevis litteras confirmata; tamen in eadem Congregatione Cardinalium die 13. currentis menſis Septembris, & anni 1755. maturiori examine, ob nova adducta documenta iterum expenſa, & diſcuſſa, ita deciſa fuit, quod nimirum Matrimonium hujuſmodi irritum, ac nullum eſſet, ac foret, atque adeo diſſolvendum: ea præſertim ratione quod ſuper impedimeuto duplicis quarti gradus conſanguinitatis inter unam, & alterum intercedente, haud ſatis, atque idonee derogatum fuiſſet in Diſpenſatione impertita per Apoſtolicas in forma Brevis litteras die 12. menſis Septembris anno 1750. datas.

PONT. A. XVI.

Sed deinde pro Matrim. nullitate capta reſolutio.

Non hinc tamen integrum erat partibus ad ſecunda vota tranſire, obſtante Conſtitutione Pont. qua cavetur in hujuſmodi cauſis captam reſolutionem per aliam uniformem confirmandam eſſe.

§. 2. Quoniam autem hujuſmodi reſolutio a me morata Congregatione Cardinalium ſuper nullitate dicti Matrimonii prolata, haud ſatis, & ſufficiens eſt, ut Contrahentes omnimoda libertate gaudeant, tranſeundi ſcilicet, ut dicitur, ad ſecunda vota; cum juxta Conſtitutionem Noſtram, tanquam regulam, & normam in Cauſis Matrimonialibus rite ſancteque expediendis dicendiſque præſcriptam, atque alias editam, & propoſitam, reſolutio antedicta per aliam uniformem reſolutionem confirmari, atque iterum in laudata Congregatione Cardinalium neceſſario ſæpedicta Cauſa reproponi debeat; Hinc eſt, quos Nos ſerio conſiderantes non minus nova Partium diſpendia, quam temporis jacturam in hac Matrimoniali Cauſa, a tot annis agitata, ſatis ſuperque inopportunam, ac pernicioſam, de conſilio etiam ejuſdem Congregationis, poſtquam libellos, ſcripturaſque pro utraque parte allatas, necnon Acta omnia hoc in graviſſimo negotio confecta accurate expendimus, & examinavimus, tandem die 27. currentis menſis Septembris decretum hac ſuper re edidimus, per quod ſententiæ laudatæ Congregationis Concilii conſentientes, declaravimus, ac ſtatuimus, Matrimonium antedictum inter Violantem Joſepham, & Ludovicum Franciſcum Nobiles Lisbonenſes contractum, eſſe, ac fore irritum, & nullum, necnon unam, & alterum in ea quidem omnimoda libertate eſſe, ac fore, ad alia vota, quoties vero aliud non obſtet canonicum impedimentum, libere, & licite tranſeundi. Quod ſane decretum dilecto filio Magiſtro Joſepho Alexandro Furietto ejuſdem Congregationis Concilii Segretario tradendum mandavimus, ut inter Acta ſæpedictæ Congregationis reponatur, ac ſervetur.

Ex peculiaribus tamen cauſis Decretum edidit Pontifex, quo confirmata fuit reſolutio Congreg. pro nullitate Matrim. & permiſſum partibus ad ſecunda vota tranſire.

Apoſtol. auctorit. per has litteras præfatum Decret. roboratur.

§. 3. Antedictum itaque Decretum noſtrum, quo firmius ſubſiſtat, & ſervetur exactius, Apoſtolica etiam auctoritate tenore præſentium confirmamus, illudque inviolabili Apoſtolicæ firmitatis robore communimus. Decernentes, Decretum præfatum, & præſentes noſtras Litteras ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, dictiſque Violanti Joſephæ, & Ludovico Franciſco in omnibus, & per omnia pleniſſime ſuffragari debere; ſicque, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales & eorum Cardinalium Congregationes, necnon Apoſtolicæ Sedis Nuntios, & quoſvis alios quacumqe præeminentia, & poteſtate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Earumd. firmitati conſulitur, ſublata aliter judic. poteſtate.

Derogat. contrariis.

§. 4. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, & quibuſcumque aliis Decretis in genere, vel in ſpecie, aut alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Exempl. fides.

PONT. A. XVI.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 30. Septembris 1755. Pontificatus Noſtri Decimoſexto.

Loco ✠ Annuli Piſcatoris.

Cajetanus Amatus.

Pontificii Decreti tenor.

Orta controverſia ſuper validitate Matrim. tum quia non fuit initum coram proprio Parocho, tum quia a Muliere fuit re integra revocatum mandatum ad contrahendum.

CUM ſuper Matrimonio, prævia diſpenſatione ſuper impedimento quarti gradus conſanguinitatis a fel. rec. Clemente PP. XII. conceſſa in Civitate Zamorenſi contracto inter Violantem Joſepham Enriquez de Almada, & Aloyſium Franciſcum Aſſis Sanchez de Baena, nunquam carnali copula conſummato, contentio exorta fuerit, tum quia Violantes aſſerebat, illud non fuiſſe contractum coram proprio contrahentium Parocho, tum quia comprobare nitebatur, a ſe integre fuiſſe revocatum Mandatum, quod Procuratori dederat, ut Matrimonium contraheret; controverſiæ definitio a Nobis commiſſa fuit Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum: & cum ipſi poſt nonnulla reſponſa, aperiendæ veritati maximopere conducentia, binas tandem ediderint reſolutiones Matrimonii validitati faventes, petente prædicto Aloyſio Franciſco, juxta morem fuerunt eædem confirmatæ per noſtras Apoſtolicas in forma Brevis expeditas die 8. *Julii* 1750. Judicium favorabile validitati Matrimonii bis latum, &, uti ſupradictum eſt, a Nobis confirmatum, completum, & terminatum dici poterat, ad tramites Conſtitutionis a Nobis editæ ſuper ordine, & forma cauſarum Matrimonialium, quæ incipit: *Dei miſeratione*, & quæ eſt *trigeſimatertia in noſtro Bullario tom.* 1.

A Cong. Concilii validum judicatum & Apoſtol. litteris hujuſmodi judicium adprobat.

Inſtaurat. controverſia ex alio capite nullitatis nimirum quod Impetrata a Clemente XII. diſpenſatio gradus non comprehend. quibus invicem contrahentes erat conjuncti.

§. 2. Sed aliter res ſe habuit, inſtaurata videlicet controverſia contra validitatem Matrimonii, non ex quo contractum fuiſſet coram Parocho illegitimo, aut poſt revocatum Procuræ Mandatum, ſed ex alio diſparato capite, ut mox exponetur. Violantes, & Aloyſius Franciſcus non erant conjuncti tantum tertio, & quarto conſanguinitatis gradibus, ſed erant conjuncti duplicibus tertio, & quarto gradibus a duplici latere provenientibus: diſpenſatio autem conceſſa a Noſtro Prædeceſſore Clem. PP. XII. quartum tantummodo, & ad ſummum tertium gradum comprehendebat, nec ſe extendebat ad publicum tertium, & quartum gradum. Cumque, inſtante Aloyſio Franciſco, fuerint a Nobis expeditæ Litteræ Apoſtolicæ in forma Brevis *die* 12. *Septembris* 1750., quarum ope duplicitatis gradus impedimentum ſublatum dici poterat, ſed ſanatoriæ gratiæ conceſſio eo ſub obtentu facta ſit, quod Violantes tunc eſſet ignara novi impedimenti duplicitatis gradus, inter ipſam & Aloyſium intercedentis, & Violantes provinciam aſſumpſerit comprobandi, quod tempore conceſſionis gratiæ, & expeditionis Brevis ſanatorii, ipſa erit conſcia novi impedimenti, juſque ſuum perfecte cognoverat; ex his inſtaurata eſt controverſia contra validitatem Matrimonii, non ex quo contractum fuiſſet coram Parocho non proprio contrahentium, vel ex quo initum fuiſſet poſt revocatum procuræ mandatum, ut ſupra dictum eſt; ſed ex alio diſperato capite, ſeu fundamento, quod videlicet contractum fuiſſet, vigente impedimento dirimente, per Apoſtolicas Litteras nullatenus ſublato.

Delata iterum quæſtio ad Congreg. Concilii, ea tamen lege, ut de nova ſolummodo controverſia cognoſceret.

§. 3. Delata ad Nos novæ prætenſionis notitia, ejus definitio eidem memoratæ Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum fuit a Nobis commiſſa, ea tamen adjecta conditione, ut de validitate, aut nullitate Matrimonii cognoſcerent, habita tantum ratione ſufficientiæ, aut inſufficientiæ derogationis obtentæ ſuper impedimento gradus, nec ulla habita conſideratione aliarum rationum, ob quas præcedenter, & in præteritis cauſæ propoſitionibus, promota fuerat inſtantia pro nullitate Matrimonii. Ad tramites impoſitæ legis examen aſſumptum eſt, adhibitiſque opportunis diligentiis, communibus tandem ſuffragiis edita eſt reſolutio contra validitatem, & pro nullitate Matrimonii; Defenſore Matrimonii ad tramites Noſtræ Conſtitutionis conſtituto, ſuo munere, de more, egregie tum voce, tum ſcriptis functo; exhibito tantum in poſtrema Cauſæ propoſitione ab Aloyſio Franciſco ſupplici libello, in quo ſe, & jura ſui Matrimonii judicio Congregationis ſubmittere profeſſus eſt.

Pro nullitate Matrimonii prodiit reſponſum.

ANNO 1755.

Altera ſuperaccedere debuiſſet reſolutio præced. confor. juxta leg. a Pont. traditam in ſua Conſtitutione.

§. 4. Unica reſolutio favens nullitati Matrimonii, juxta memoratam Noſtram Conſtitutionem, non ſufficit, ut judicium abſolutum dici poſſit, cum altera reſolutio præcedenti conformis accedere debeat. Pro totius ergo negotii finali abſolutione, neceſſarium fuiſſet, ut Cauſa iterum in Congregatione proponeretur, & alia ederetur reſolutio præcedenti conformis, ſed cum id fieri nullatenus poſſet, abſque novis expenſis, & longioris temporis mora, maximopere inopportuna in cauſa Matrimoniali a longo tempore introducta; non obſtante gravi ætate, in qua ſummus conſtituti, neque pariter obſtantibus moleſtis negotiis, quibus quotidie vexamur, & opprimimur, inhærentes etiam inſinuationi prædictorum Cardinalium, qui in Congregatione uniformibus ſuffragiis cenſuerant Matrimonium fuiſſe nullum, quique expediens futurum eſſe dixerunt, ut poſthabita nova propoſitione in Congregatione, Nos ipſi rem totam perpenderemus; laborem aſſumpſimus ſcripturas Congregationi exhibitas perlegendi, & omnia, & ſingula, quæ a ſcribentibus fuerant deducta, ponderandi, ut, quatenus judicium Noſtrum conforme fuiſſet reſolutioni Congregationis, ſuperabundanter dici poſſent adimpleta, quæ a Nobis in Conſtitutione Noſtra ſtatuta ſunt, & quatenus difforme fuiſſet, nulla amplius ſupereſſet de validitate Matrimonii dubitatio.

Ex peculiaribus tamen circumſtantiis controverſiæ cognition. ipſe Pont. aſſumpſit.

Tria quæſtionis capita exponuntur.

§. 5. Tria ſunt, de quibus actum eſt in Cauſæ diſcuſſione. Primum eſt, an pro validitate Matrimonii neceſſaria fuerit diſpenſatio a Nobis conceſſa, permittens, ut, non obſtante impedimento duplicis gradus, Matrimonium contrahi poſſet, vel potius ſufficiens fuiſſet præcedens diſpenſatio a Noſtro Prædeceſſore conceſſa, quæ impedimentum ſuſtulit tertii, & quarti gradus. Secundum, an diſpenſatio a Nobis conceſſa, eo ſub præſuppoſito facta ſit, quod tempore conceſſionis Violantes ignoraret impedimentum duplicitatis gradus. Tertium, an tempore expeditionis novi Brevis, Violantes ignoraret, ſeu potius conſcia eſſet impedimenti duplicitatis gradus. Ex horum quippe dubiorum reſolutione, prout uno, vel altero modo fieri contingat, judicium pendet validitatis, aut invaliditatis Matrimonii contracti.

De primo capite agitur Communior eſt Doctor. Sententia, ut impedimentum ex duplicitate gradus derivans ad obtinendam diſpenſationem exponantur.

§. 6. Ducto autem initio a primi examine puncti, cum in Tribunalibus, & communiori calculo a ſcribentibus ea opinio recepta ſit, quæ pro validitate diſpenſationis, & conſequenter Matrimonii, quod dependenter ab ea contrahitur, requirit, ut conjunctio proveniens ex duplicitate gradus exponatur, & quod eidem derogetur, ſeu quod, ea minime obſtante, permittatur, ut conjuncti duplici conſanguinitatis gradu Matrimonium inter ſe contrahere poſſint; ſuo marte ſequitur, pro validitate Matrimonii fuiſſe neceſſariam novis Brevis expeditionem, per quam impedimentum duplicis conſanguinitatis gradus de medio tolleretur, nec ſufficere potuiſſe primum Breve derogans impedimento quarti, ſeu tertii, & quarti gradus. Hoc quippe Breve ſufficiens fuiſſet, ſi Violantes, & Aloyſius Franciſcus fuiſſent conjuncti ſimplici tertio, & quarto gradu, juxta Conſtitutionem ſanctæ memoriæ Pii V. 23. *Bullarii tom.* 2. ubi, excepto caſu, quod vir, & mulier primum conſanguinitatis, ſeu affinitatis gradum attingerent, in quo proteſtatus eſt, ſe nolle diſpenſare, quod reliquos gradus decrevit, pro validitate diſpenſationis ſatis eſſe expreſſionem remotioris gradus, obtentis poſtea ſuper propinquiore litteris declaratoriis. Juxta quoque communem Doctorum ſententiam in Tribunalibus receptam, illicitum tantum eſt, ſed non invalidum Matrimonium, quod contrahitur ope diſpenſationis obtentæ ſuper quarto gradu, nulla tertii gradus facta mentione, & antequam litteræ declaratoriæ præſcriptæ a S. Pio V. fuerint obtentæ; prout, dum in minoribus Secretarii Concilii munere fungeremur, fuſe a Nobis comprobatum eſt, & a Congregatione admiſſum in diſcuſſione Cauſæ *Luceorien. Nullitatis Matrimonii*, quæ fuit propoſita, & reſoluta *die* 18. *Mar-*

ANNO 1755.

Nunc vero res eſt, non de tertio & quarto, ſed de duplici conſanguinitatis gradu. Itaque definitur novam diſpenſationem fuiſſe neceſſariam.

18. *Martii* 1722. uti videri poteſt *Tom.* 2. *Theſauri Reſolutionum* prædictæ Congregationis, ubi noſter diſcurſus una cum Reſolutione typis editus eſt. Sed, cum prædicta omnia ſibi vindicent locum in ſimplicis impedimento tertii, & quarti gradus, & non in impedimento duplicis conſanguinitatis gradus; nemo eſt, qui non videat, pro validitate Matrimonii, de quo nunc agitur, nullatenus fuiſſe ſufficientem Diſpenſationem a Noſtro Prædeceſſore conceſſam, quæ tertii, & quarti gradus impedimentum ſuſtulit, ſed aliam pro dicta validitate fuiſſe neceſſariam, cujus ope duplex ex duplicitate gradus impedimentum derivans de medio tolleretur.

Secund. controverſiæ caput examinatur.

§. 7. Admiſſa neceſſitate expeditionis novi Brevis, & admiſſa primi in ſufficientia pro validitate Matrimonii, ſequitur, ut videatur, an ſecundi Brevis facta fuerit conceſſio eo ſub præſuppoſito, quod tunc Violantes ignoraret impedimentum duplicitatis gradus. At, ſi Aloyſius Franciſcus exorans pro conceſſione novi Brevis, ut remanere poſſet in Matrimonio, non obſtante impedimento duplicitatis gradus, expoſuit, ſe timere, ne ſcandala orirentur, ſi hujus novi impedimenti notitia ad Violantem deveniret; ſi cohærenter ad hæc facta fuit conceſſio Brevis, excluſa neceſſitate novi conſenſus a Violanti præſtandi, vel quod ipſa de novo impedimento certior fieret, ut ex lectura Brevis plane dignoſcitur; ex his evidenter deſumitur, novæ gratiæ conceſſionem emanaſſe eo ſub præſuppoſito, quod Violantes tempore conceſſionis ignoraret impedimentum deſcendens ex duplicitate gradus: & eo fortius, cum in eodem Brevi legatur, gratiam debere in ſuo robore permanere, ſi poſt ejus conceſſionem notitia impedimenti ad Violantem deveniſſet, quæ circumſtantia evidenter evincit, comprobat, gratiam fuiſſe eo ſub præſuppoſito conceſſam. Porro gratia conceſſa importat diſpenſationem in radice Matrimonii, quæ a Romanis Pontificibus concedi conſuevit, urgente magna cauſa, & quando agitur de impedimento Matrimonii, ortum habente, non a Jure Divino, aut naturali, ſed a Jure Eccleſiaſtico, & per eam non fit, ut Matrimonium, nulliter contractum, non ita fuerit contractum, ſed effectus de medio tolluntur, qui ob hujuſmodi Matrimonii nullitatem, ante indultam diſpenſationem, atque etiam in ipſo Matrimonii contrahendi actu, producti fuerunt: de quibus omnibus a Nobis fuſe actum eſt, dum in minoribus Secretarii Congregationis Concilii munere fungeremur in Cauſa *Pragen. Matrimonii*, quæ fuit propoſita *die* 13. *Junii* 1720., 16. *Januarii* 1723., 28. *Auguſti ejuſdem anni*, & tandem reſoluta die 18. *ſequentis Septembris*, uti videri poteſt *tom.* 1. & 2. *Theſauri Reſolutionum* dictæ Congregationis, uti typis edita inveniuntur ea omnia, quæ tunc a Nobis deducta fuerunt.

Ex ipſo Brevi patet novam diſpenſationem ideo fuiſſe conceſſam, quia putatum mulier ignoraſſe impedimentum.

Gratia ex ſecundo Brevi conceſſa diſpenſationem importat in radice Matrim. cujus ope nullitet contracti Matrim. effectus de medio tolluntur.

Solius Romani Pont. eſt eam concedere, & conditiones quaſcumque preſcribere, in caſu, de quo agitur, ſtatuta conditio dici poteſt, mulierem tempore conceſſionis novum impedimentum latere.

Cumque ſolius Romani Pontificis ſit, non ſolum diſpenſationes in radice Matrimonii indulgere, ſed etiam conditiones ſtatuere pro validitate gratiæ adimplendas; in ea, de qua nunc agitur, eo quodammodo ſtatuta dici poteſt conditio, quod, tempore conceſſionis Violantes novum impedimentum ignoraret, ne ipſa contradicente, & obtinente, prout contigiſſet, ſi impedimentum ſciviſſet, conceſſa diſpenſatio diceretur: in hoc quippe rerum themate factum eſt, atque conceſſum, quidquid fieri, aut concedi poterat, ut Matrimonium, cujus validitas fuerat approbata, perſiſteret; nec mulieri ſublata eſt facultas impugnandi ex novo capite validitatem, ſi novi impedimenti notitiam, tempore conceſſionis gratiæ, novæque diſpenſationis, habuiſſe, nulla habita conſideratione notitiæ ſupervenientis poſt conceſſionem Brevis; ea quippe ſuperveniens, ſuperveniret poſt ſublatum ope novæ diſpenſationis duplicitatis gradus impedimentum.

Tertium caput ex pendi-tur: & probatur, mulierem ſciviſſe novum impedim. tempore conceſſionis gratiæ. Judicium itaque Cong. pro nullitate

§. 8. Poſt hæc nihil aliud remanet, quam, ut videatur, an tempore conceſſionis gratiæ Violantes haberet notitiam novi impedimenti. Cumque ex documentis, & teſtibus quacumque exceptione majoribus demonſtratum ſit, quod Violantes impedimenti notitiam, ante conceſſionem, & tempore conceſſionis gratiæ, habuerat, & habebat, & omnia parabat neceſſaria pro inſtauranda controverſia ſuper nullitate Matrimonii in vim novi impedimenti, cui in primo Brevi non fuerat derogatum; nedum approbamus Congregationis Concilii judicium ultimo loco prolatum pro nullitate Matrimonii, ſed hoc noſtro Decreto inter acta Congregationis Concilii aſſervando, & per Litteras Apoſtolicas in forma Brevis etiam corroborando, dicimus, & pronunciamus, Matrimonium contractum inter Violantem Joſepham Enriquez de Almada, & Aloyſium Franciſcum Sanchez de Baena, nullitatis vitio laborare, & quatenus aliud Canonicum non obſtet impedimentum, poſſe utrumque ad alia vota tranſire.

PONT. A. XVI.

Matrimonii approbatur & tranſitus ad ſecunda vota permittitur.

Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Septembris 1755.

Dat. 27. Septemb. 1755.

BENEDICTUS PAPA XIV.

QUÆ, ET QUALIS — LII.

Conveniat exemptio ab Archiepiſcopi Neapolitani juriſdictione Hoſpitali Sancti Angeli a Nido nuncupat. ejuſdem Eccleſiæ, & perſonis, decernitur & declaratur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procem. Pont. ſtudium in componendis inter Perſonas Eccl. controv.

PRæclarum ſemper fuit, ac laudabile, opportuno conſilio adverſus ea occurrere, quæ Divinum cultum imminuere, bonumque publicum perturbare videntur, eas præſertim controverſias Apoſtolica auctoritate dirimendo, quæ animarum diſſenſionem in rebus Eccleſiaſticis foventes, mutuam caritatem labefactant, & quaſi fontes ſunt aliorum innumerabilium malorum. Quamobrem ſæpe Nos Prædeceſſorum Noſtrorum exemplis inhærentes, quanquam graviſſimis aliis curis, quæ ab Apoſtolico miniſterio disjungi nequeunt, aſſidue implicati ſumus, haud tamen prætermiſimus cauſas diſſenſionum hujuſmodi ad Nos avocare, illas diligenter examinare, noſtriſque oculis perſcrutari, ac cognoſcere. Quos quidem conatus, laboreſque Noſtros, qui veræ ſolidæque pacis auctor eſt Deus, pro ſua in Nos immenſa benignitate approbare & benedicere dignatus eſt, nam inter illas, vel Eccleſias, vel perſonas, ad quas Decreta Noſtra direximus, inſperatam ante concordiam, non ſine magno Noſtro, ipſarumque partium gaudio, vidimus pleniſſime reſtitutam.

Vetuſtiſſima controverſiæ inter Arch. Neapolit. & Deputatos Sedilis a Nido.

§. 2. Porro ejuſmodi conditionis ac naturæ, cum adhuc in minoribus verſaremur, eam controverſiam exiſtimavimus, quæ ſæpius excitata eſt inter Deputatos Sedilis, quod a Nido appellant, & Archiepiſcopos pro tempore Eccleſiæ Neapolitanæ; eo quod in varios diverſoſque ſenſus diſtraherentur, tum Litteræ quædam Apoſtolicæ felicis recordationis Prædeceſſoris Noſtri Martini Papæ V. die 24. Aprilis anno 1426., ſeu veriori tempore, datæ ad bonæ memoriæ Raynaldum S. R. E. Cardinalem Brancacium nuncupatum, quum hic Hoſpitale S. Angeli a Nido in Civitate Neapolis tunc temporis pene dirutum a fundamentis reſtituere, novaque dote, ex bonis ſibi a Deo collatis, ditare propoſuiſſet; tum nonnulla pro ipſius Hoſpitalis adminiſtrationem non ita multo poſt ab eodem Cardinali Apoſtolica auctoritate ſtatuta die 11. Martii 1427. tum demum aliud Apoſtolicum Breve ſimilis recordationis Prædeceſſoris pariter Noſtri Pauli Papæ III. expeditum ex officio Cardinalis Pœnitentiarii. Itaque quum diſſenſiones iſtæ nec longi temporis diuturnitate molliri, nec decretis ſeu reſolutionibus Ven. Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum extingui potuerint; quin potius noviſſimis temporibus magis magiſque viſæ fuerint recrudeſcere, eo quod reperta dicebantur vetuſta quædam documenta, quæ vel incognita prius erant, vel non ſatis probata; propterea, quum primum Dilectum Filium Noſtrum Antoninum S. R. E. Presbyterum Cardinalem Serſalium nuncupatum, modernum ex conceſſione & diſpeſantione Apoſtolica Neapolitanæ Archiepiſcopalis Eccleſiæ Præſulem, & coram, & per litteras, proclivem propenſumque deprehendimus ad ea probanda, atque amplectenda, quæ a Nobis in gravi hoc negotio decernerentur, & ex corde cupere, ut finis aliquando tot litibus imponeretur, quas Archiepiſcopi Prædeceſſores non alio ſuſtinuerant animo, niſi ut ipſis vitio verti non poſſet, quod jura Eccleſiæ ſuæ indefenſa reliquiſſent: hæc omnia ſtatim Cariſſimo in Chriſto Filio Noſtro Carolo utriuſque Siciliæ Regi Illuſtri denunciavimus, qui non modo propoſitum Noſtrum commendavit, ſed etiam pietate, qua præditus eſt, maxima, ſtudioque Religionis incenſus, magnopere Nos impulit, ut illud quamprimum executioni mandaremus.

Unde primum exorta.

Fruſtra ad eaſdem eradicandas hactenus adlaboratum.

PONT. A. XVI.

Has omnes ad ſe avocat, ſuprimitque Pont.

§. 3. Quare Cauſam & litem, quæ inter Cardinalem Archiepiſcopum ex una parte, & ab alia inter Sacriſtam ſeu Rectorem Hoſpitalis & Eccleſiæ SS. Angeli & Andreæ a Nido, ac illius Gubernatores in Urbe Neapolis (cujus quidem litis verum ſtatum hic pro expreſſo haberi volumus) cum omnibus & ſingulis incidentibus, & emergentibus, annexis, & connexis, rebuſque aliis tam deductis, quam deductis, a quocumque Judice, Tribunali, & Congregatione, & præſertim a prælaudata Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ad Nos ipſos avocantes, eamque omnino ſupprimentes, & extinguentes; motu proprio, ex certa ſcientia, & matura deliberatione Noſtra, ac de plenitudine Apoſtolicæ Auctoritatis declaramus, atque decernimus virtute dictarum litterarum in limine fundationis, ſeu reædificationis conceſſarum a Martino V. Prædeceſſore Noſtro, ad ſupplicationem dicti Raynaldi Cardinalis Brancacci, nec non aliarum Pauli III. ſimiliter Prædeceſſoris, dictorumque Statutorum, ſive Ordinationum ejuſdem Cardinalis Brancacci.

Per opportunas Litterarum Apoſtolicar. & ſtatut. Hoſpital. hic ſubjectas declarationes

Exempt. Hoſpital. ejuſdemque Eccl. Oratorii bonorum &c. ab ordinaria & Deleg. Archiep. juriſdictione.

§. 4. In primis Hoſpitale S. Angeli a Nido, ejuſque Eccleſiam exteriorem, nec non Oratorium, ſeu Cappellam interiorem, bona, reditus, jura, & pertinentias cujuſvis generis uniſterſas, fuiſſe, & eſſe pleno jure exempta a quocumque dominio, viſitatione, poteſtate, & juriſdictione tam Ordinaria, qua delegata Archiepiſcopi pro tempore Civitatis Neapolis, nobiſque, & Sedis Apoſtolicæ immediate ſubjecta.

Duorum virorum Electio, eorumque in adminiſtrandis redditibus auctoritas.

§. 5. Rurſus & ſecundo loco: An univerſitatem Nobilium memorati Sedilis a Nido ſpectare & pertinere jus eligendi quolibet annos duos ex eorum gremio Nobiles Viros, quorum unus ſit ſemper de Domo de Brancaccis; hiſque duobus, ut præfertur, electis, competere ejus, & poteſtatem omnes fructus, redditus, & proventus, obventiones, & legata ad dictum Hoſpitale, Eccleſiam, & Cappellam quovis modo pertinentia, & quæ pertinebunt in poſterum exigendi, petendi, recipiendi, & de receptis quietandi; necnon recepta pro commodo, & utilitate dictorum Hoſpitalis, Eccleſiæ, & Cappellæ, & Miniſtrorum illis inſervientium expendendi, & diſpenſandi, prout ipſis videbitur expedire, & neceſſe erit, in quocumque judicio agendi, experiendi, reſpondendi, & proſequendi.

Eorum eſt eligere Sacriſtam ſeu Rectorem Hoſpitalis.

§. 6 Prædictos duos Nobiles, ut ſupra electos, & in poſterum eligendos habere inſuper jus & poteſtatem deputandi atque coligendi in Sacriſtam, ſeu Rectorem Hoſpitalis, & Eccleſiæ, unum Clericum, ſeu Presbyterum, ad nutum, & voluntatem ipſorum quandocumque amovibilem qui tamen tempore ipſo deputationibus hujuſmodi ſit, ac reperiatur ab Ordinario ſuo rite, & canonice ordinatus, conſuetiſque litteris teſtimonialibus ſuper vita, & honeſtate ab ipſo ſuo Ordinario debite ac de recenti munitus.

Nec non vigintiquatuor tantum Clericos, ſeu Presbyteros eidem inſervientes.

§. Item dictos duos Nobiles habere jus, & poteſtatem eligendi, ultra memoratum Sacriſtam, ſeu Rectorem, alios viginti quatuor, ſed non ultra, Clericos, vel etiam Presbyteros pro ſervitio ipſius Hoſpitali, ejuſquæ Eccleſiæ, & Oratorii, nec non pro cura, & cuſtodia Bibliothecæ, ad ipſorum nutum & voluntatem quandocumque ſimiliter amovibiles: dummodo tamen ſint, & unuſquiſque eorum ſit ab Ordinario ſuo, ut ſupra rite, & canonice ordinatus, ejuſque litteris teſtimonialibus de recenti munitus; & quatenus eligantur Presbyteri, dummodo iſti, & unuſquiſque eorum habeat a Curia Archiepiſcopali licentiam, quæ nondum expiraverit, celebrandi in Civitate, & Diœceſi.

Itidemque ſexdecim Miniſtr.

§. 8. Habere etiam dictos duos Nobiles jus & poteſtatem eligendi ad eorum nutum, & voluntatem, quandocumque amovibiles, & cum aſſignatione congrui Salarii ſexdecim, & non ultra, Miniſtros Laicos, pro ſervitio Infirmorum, curaque & cuſtodia Hoſpitalis, Eccleſiæ, & Bibliothecæ, prout ipſi duo Nobiles, & Sacriſta, ſeu Rector ordinaverint.

ANNO 1756.

Laicos, omnes adnutum amovibiles.

Duorum virorum exemptio a quacumque juriſdictione Archiep. quoad geſtam adminiſtrationem.

§. 9. Prætérea dictos duos Nobiles eſſe, & intelligendos eſſe, quoad adminiſtrationem ipſis incumbentem, liberos totaliter & exemptos a quacumque viſitatione, correctione & juriſdictione tam Ordinaria, quam delegata Archiepiſcopi; ita ut ipſis Archiepiſcopo neque de bonis, & redditibus Hoſpitalis per eos adminiſtratis, neque de legatis Hoſpitali relictis, aut in poſterum relinquendis, etiam cum onere Miſſarum, rationem ullam reddere vel exhibere teneantur; ſed ſolum, finito anno, teneantur de receptis, & expoſitis, ac geſtis, & adminiſtratis, rationem & computum ſuis ſucceſſoribus reddere, ac eis, quod ſupereſt, aſſignare; & ſi aliquid mali geſſerint, aut adminiſtraverint, vel aliqua inter eos diſcordia orta fuerit, declaramus atque decernimus, ſpectare ad Univerſitatem Nobilium dicti Sedilis, vel ad quinque Nobiles per illam deputandos, jus & poteſtatem eos coercendi, & compellendi ad debitam ſatisfactionem abſque ulla ingerentia Archiepiſcopi, ſalva dumtaxat, ut infra, auctoritate Sedis Apoſtolicæ.

Similis exemptio Sacriſtæ ſeu Rectoris actu inſervientis.

§. 10. Item declaramus, atque decernimus Sacriſtam, ſeu Rectorem Hoſpitalis a duobus Nobilibus, ut ſupra electum, toto tempore, quo in hujuſmodi Officio permanſerit, eſſe, atque intelligendum eſſe totaliter exemptum a quacumque viſitatione, & juriſdictione tam Ordinaria, quam Delegata Archiepiſcopi, Nobiſque, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectum.

Itidemque & 24. Clericor. ſeu Sacerdotum, aliorumque 16. Miniſtr.

§. Item eſſe ſimiliter exemptos a quacumque viſitatione, & juriſdictione tam Ordinaria, quam Delegata Archiepiſcopi, prædictos vigintiquatuor Clericos, ſeu etiam Presbyteros, nec non dictos alios ſexdecim Miniſtros Laicos, qui a memoratis duobus Nobilibus, ut ſupra, electi fuerint pro ſervitio Eccleſiæ, Hoſpitalis, & Bibliothecæ pro toto tempore, quo unuſquiſque ipſorum in Officio ſibi aſſignato permanſerit; ita quod Archiepiſcopus ratione delicti, vel contractus, aut rei, de qua agitur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipſa conſiſtat, nullam poſſit in eorum perſonas, & bona juriſdictionem, poteſtatem, viſitationem, ſeu dominium, nec jure Ordinario, nec jure Delegato, exercere, vel ab ipſis computum, ſeu rationem exigere.

Præfati Clerici ſeu Presbyteri, Laicique Miniſtri quandonam expreſſa exemptione gaudere incipiant.

§. 12. Utque hac in parte omnis in poſterum, circa numerum, & perſonas exemptorum, turbarum occaſio præventive ſubmoveatur, Sacriſtæ ſeu Rectori Hoſpitalis pro tempore exiſtenti diſtricte injungimus, ut Syllabum ſeu Rotulum diligenter conficere, & quoties propter mutationem perſonarum opus fuerit, renovare itidem teneatur, in quo ſcripta ſint nomina & cognomina ſingulorum vigintiquatuor Eccleſiaſticorum, & ſexdecim Laicorum prædictorum, ipſumque Rotulum propria manu ſubſcriptum, & ſigillo Hoſpitalis munitum Nuntio Apoſtolico Neapoli reſidenti, ut eum pro notitia ad Archiepiſcopum tranſmittere poſſit, tradere, & conſignare debeat: ita ut nemo ex prædictis Eccleſiaſticis, & laicis, utcumque electis, & deputatis a dictis duobus Nobilibus, exemptione aliqua niſi poſt hujuſmodi conſignationem gaudere, & multo minus aliquis ſive Clericus, ſive Presbyter, qui infra præfixum numerum dictorum vigintiquatuor, in Rotulo, ut ſupra conſignato, deſcriptus non reperiatur, exemptionem aliquam allegare poſſit, vel intuitu alicujus Cappellaniæ, vel ex quo pro ſua devotione, at recepta etiam conſueta eleemoſyna, vel denique ex alio quovis titulo, ſeu prætextu, ad Eccleſiam exteriorem Hoſpitalis ſive ad Oratorium, & Cappellam interiorem, acceſſerit, aut accedat pro celebrandis inibi Miſſis, aut aliis Divinis Officiis peragendis. Hos enim omnes, tanquam nullo pacto exemptos, volumus, atque decernimus, ut ne quidem ad celebrandas Miſſas in Eccleſia, ſeu Oratorio admittantur, niſi exhibita Sacriſtæ ſeu Rectori conſueta licentia Curiæ Archiepiſcopalis celebrandi in Civitate & Diœceſi, quæ nondum expiravit.

§. 13. Declaramus itidem, atque decernimus, Re-

ANNO 1755.

Iidem omnes Rectoris juriſdict. ſubjiciuntur.

Rectorem, ſeu Sacriſtam Hoſpitalis a duobus Nobilibus, ut ſupra, electum, toto tempore quo in hujuſmodi Officio duraverit, habere poteſtatem & juriſdictionem ſuper dictos vigintiquatuor Clericos, ſeu Presbyteros, nec non ſuper dictos ſexdecim Laicos Eccleſiæ, Hoſpitali, & Bibliothecæ additos, eiſque reſpective inſervientes, poſtquam tamen in Rotulo, ut ſupra, conſignato deſcripti fuerint, & non prius; ipſoſque corrigendi, puniendi, excommunicandi, & omnem juriſdictionem Eccleſiaſticam in eos exercendi, quotieſcumque contingat, ipſos in delictum, ſeu crimen aliquod incidere.

Rectoris aliorumque Sacerdotum facultas in audiendis Confeſſionib. cæteriſq. Sac. miniſtrandis.

§. 14. Item declaramus, atque decernimus Sacriſtam, ſeu Rectorem, & alios vigintiquatuor Eccleſiaſticos in Rotulo deſcriptos, ſi Presbyteri fuerint, poſſe ſuas invicem, atque Infirmorum ibidem decumbentium, nec non etiam dictorum ſexdecim Miniſtrorum Laicorum Sacramentales Confeſſiones audire, & Sacram Euchariſtiam, atque Oleum Sanctum in ipſo Hoſpitali, & reſpective in ejus Oratorio, vel Eccleſia eiſdem miniſtrare, atque alia facere, quæ circa hæc neceſſaria fuerint, & opportuna: dummodo tamen ab Archiepiſcopo approbati fuerint, vel generaliter ad Confeſſiones audiendas in Civitate, & Diœceſi, vel etiam in genere pro Hoſpitalibus, & dummodo inſuper Oleum Sanctum infirmorum per eos quotannis accipiatur, conſueto ritu, & tempore, ab Eccleſia Cathedrali Metropolitana, quemadmodum illud accipiunt, & accipere tenentur Regulares, & cæteri exempti.

Accedere non tenentur ad Proceſſiones ab Archiep. quoſcumque jure indictas.

§. 15. Item Rectorem ſeu Sacriſtam præfatum, nec non dictos alios vigintiquatuor Clericos Presbyteros, Hoſpitali, ut ſupra, addictos, non teneri accedere neque ad Synodum, neque ad publicas & generales Proceſſiones, aut alias quaſvis functiones Eccleſiaſticas, ab Archiepiſcopis pro tempore jure Ordinario, ſive etiam Delegato indicendas; & quatenus ipſi Proceſſionem aliquam facere velint, poſſe eas facere, dummodo faciant tempore diverſo ab illis indictis ab Archiepiſcopo, eaſque ducant prope muros Eccleſiæ, exterioris dumtaxat. In ea vero Proceſſione, quam Sacriſta, & Presbyteri Hoſpitalis facere ſolent die Feſto S. Candidæ, ad effectum accipiendi illius Imaginem ſive ſtatuam ab Eccleſia Metropolitana, declaramus atque decernimus, teneri eos obſervare Ordinem & formam, quam cæteri omnes obſervant, quando ob eamdem cauſam accipiendi ſtatuas ſuorum Patronorum accedunt ad ipſam Eccleſiam Metropolitanam.

Suas ipſi Proceſſiones an & quomodo ducere debeant.

Indulg. publicare, dimiſſorias concedere, aliaque id genus attentare prohibentur.

§. 16. Item declaramus, atque decernimus, Sacriſtæ, ſeu Rectori Hoſpitalis nullo pacto licere, & multo minus alicui ex dicti vigintiquatuor Eccleſiaſticis, Indulgentias, ſeu Jubilæum publicare, aut litteras dimiſſorias ad Ordines alicui, etiam ex ipſis vigintiquatuor, concedere, aut publicare Monitoria pro rebus ſubtractis, aut deperditis, aut reos extrahere ab eorum Eccleſia, & Hoſpitali, aut veſtibus, vel inſignibus Prælatiis inter ipſam Eccleſiam, & Hoſpitale, & multo minus extra illa, uti & generaliter nullam alia ſibi aſſumere facultatem, præter eas, quæ in hiſce noſtris litteris exprimuntur.

Rectoris facultas exercitia ſpiritualia exhibendi.

§. 17. Eidem tamen Sacriſtæ, ſeu Rectori de benignitate Apoſtolica concedimus, ut per ſe, vel per alium exercitia ſpiritualia ſemel in anno, ſed cauſis januis intra Eccleſiam ſive Oratorium Hoſpitalis, iis dumtaxat, qui exemptione, ut ſupra, gaudere debent, libere, & licite præbere poſſit, cum ſcientia tamen, atque intelligentia Nuntii Apoſtolici Neapoli reſidentis: alio vero quovis tempore, caſu, & occaſione, nolumus omnino, quod intra Eccleſiam, Oratorium, aut Hoſpitale prædictum, ſive publice, ſive privatim conciones habeantur, aut quod non exempti ad prædicta exercitia ſpiritualia ullo unquam tempore admittantur, non obtenta prius & qualibet vice licentia in ſcriptis ab Archiepiſcopo.

Limitata facultas exponendi ſemel in menſe Sanctiſſimum Sacr. irrequiſito Arch.

§. 18. Ad hæc eidem Hoſpitali de Apoſtolica benignitate ſimiliter concedimus, ut ſemel in quolibet menſe, ideſt prima die Dominica horis Veſpertinis, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in ejus Eccleſia exteriori, abſque alia Archiepiſcopi licentia publicæ adorationi exponi poſſit, ſervatis tamen legibus, & regulis ab Archiepiſcopo præſcriptis pro expoſitionibus hujuſmodi rite peragendis in aliis Civitatis Eccleſiis; & quatenus alio quocumque die, præter diem ut ſupra præſtitutum, Sanctiſſimum Sacramentum exponi velit, eo caſu licentia in ſcriptis ab Archiepiſcopo qualibet vice obtineri debeat.

PONT. A. XVI.

Juſtiſſima præſervatio reverentiæ & obſequii Archiep. ab omnibus, etiam exemptis, ubique exhibendi.

§. 19. Ulterius declamus, atque decernimus exemptionem, qua ſupra fruuntur, & gaudent, fruique & gaudere debent vigore dictarum litterarum Apoſtolicarum Martini V. & Pauli III. nec non Ordinationum, ſeu Statutorum præfati Cardinalis Brancacci, Hoſpitale, ejuſque Eccleſia exterior, & Cappella interior, duo Nobiles Deputati, Sacriſta ſeu Rector, necnon alii vigintiquatuor Clerici, ſeu Presbyteri, & ſexdecim Miniſtri laici in Rotulo, ut præfertur, deſcribendi, a quacumque juriſdictione tam ordinaria, quam delegata, viſitatione, poteſtate, & dominio Archiepiſcopi, intelligendam ſemper eſſe, ſalva reverentia eidem Archiepiſcopo de jure debita ab omnibus, & quibuſcumque exemptis, non ſolum extra, ſed etiam intra ipſum Hoſpitale, ejuſque Eccleſiam, atque Oratorium.

Recenſitæ omnes perſonæ ut ſupra exemptæ declarantur immediate ſubjectæ S. Sedis auctoritati & juriſdictioni.

§. 20. Ac tandem declaramus, atque decernimus dictam exemptionem, & reſpective juriſdictionem, quam ſuperius competere diximus Sacriſtæ, ſeu Rectori in dictos vigintiquatuor Clericos, ſeu Presbyteros, & alios ſexdecim Laicos, puniendi, excommunicandi, & corrigendi; necnon facultatem eidem Sacriſtæ, dictiſque aliis Presbyteris attributam, excipiendi Confeſſiones Sacramentales ipſorum Exemptorum, atque infirmorum in dicto Hoſpitali decumbentium, prout etiam adminiſtrandi iiſdem infirmis alia Sacramenta Sanctiſſimæ Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis, ac præbendi, ut ſupra, ſemel in anno januis clauſis Exercitia Spiritualia, atque exponendi ſemel in menſe prælaudatum Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentum, intelligi ſemper debere, ſalva in omnibus noſtra, & Sedis Apoſtolicæ Auctoritate, cui, vigore ipſarum litterarum Martini, & Pauli Prædeceſſorum noſtrorum, atque Ordinationum Cardinalis Brancacci, Hoſpitale ipſum cum ſuis perſonis, & bonis immediate ſubjectum eſt. Volumus propterea, ut Nuntio Apoſtolico in Civitate Neapolis reſidente, tanquam ſpeciali Delegato ejuſdem Sanctæ Sedis, quandocumque liceat, & quoties ei opportunum videbitur ipſum Hoſpitale, Oratorium, & Eccleſiam, ejuſdem Sacriſtam, ſeu Rectorem, alioſque tam Clericos, vel Presbyteros, quam Laicos a juriſdictione Archiepiſcopi tam Ordinaria, quam delegata, ut præfertur, exemptos, in iis, quæ reſpiciunt divinum cultum, morum, vitæque honeſtatem, & adminiſtrationem prædictorum Sacramentorum, ac doctrinæ in Exercitiis Spiritualibus exponendæ puritate, & generaliter quoad omnia ſpiritualia, viſitare, corrigere, & punire, in eos quoſcumque juriſdictionis actus exercere, quos nomine Sanctæ Sedis exercet, atque exercere poteſt, ac debet in alios hujuſmodi, qui in limine fundationis a poteſtate & juriſdictione ſuorum Ordinariorum exempti fuerunt, & Sedis Apoſtolicæ immediate ſubjecti. Et hæc omnia cum expreſſa declaratione, quod ea, quæ pro bono pacis & ad extinguendas tot lites, quæ non ſine magna Civitatis perturbatione hactenus exarſerant, huic Hoſpitali Sancti Angeli a Nido, ut præfertur conceſſa & declarata fuerunt, ab aliis Civitatis Hoſpitalibus nullo pacto in Exemplum trahi poſſint.

Quæ exiſtenti pro tempore Apoſtol. Nuncio in Civitate Napolis delegatur exercend.

Ampliſſimæ clauſulæ & decreta in præmiſſorum firmitatem.

§. 21. Decernentes quoque has Noſtras litteras & in eis contenta, & decreta hujuſmodi etiam ex eo quod quicumque in præmiſſis, vel illorum aliquo quomodolibet intereſſe habentes, vel habere prætendentes ad hoc vocati & auditi non fuerint, aut ex quibuſvis aliis cauſis, occaſionibus, vel prætextibus, de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis Noſtræ, vel quovis alio defectu notari vel impugnari, aut alias infringi, ſuſpendi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam poſſe: eaſque omnino ſub quibuſvis contrariis Conſtitutionibus, revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus generalibus, vel ſpecialibus, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac alias quandocumque, & quibuſvis de cauſis pro tempore factis, & faciendis minime comprehendi,

PONT. A. XVI.

hendi, ſed ſemper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatum reſtitutas, ac de novo conceſſas, ſemperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces eſſe & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac ab omnibus, ad quos ſpectat, & ſpectabit quomodolibet in futurum, perpetuo & inviolabiliter obſervari debere.

Aliter judicandi adempta facultas.

§. 22. Sicque, & non alias per quoſcumque Judices, Ordinarios, & Delegatos quavis auctoritate, & poteſtate fungentes etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntios, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Efficaciſſima contrarior. derogatio.

§. 23. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, Noſtris, & Cancellariæ Apoſtolicæ regulis, etiam de jure quæſito non tollendo, & prædictis Martini V. & Pauli III., aliiſque Apoſtolicis quorumcumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum, ac in Synodalibus, Provincialibus, & univerſalibus Conciliis editis, generalibus vel ſpecialibus Conſtitutionibus & Ordinationibus, nec non quibusvis prædictæ Concilii Tridentini Interpretum, & aliarum ejuſdem S. R. E. Cardinalium Congregationum decretis, ſeu reſolutionibus, Apoſtolica etiam auctoritate confirmatis, ac quibuſvis actibus in contrarium præmiſſorum omnium, aut ſingulorum antiquitus, aut nuper factis, & iteratis, ſeu pluries & ſæpe repetitis, nec non dicti Hoſpitalis, illiuſque Eccleſiæ, & Domus, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; præmiſſis quoque, aliiſque privilegiis, indultis, & litteris Apoſtolicis, eiſdem Hoſpitali, & Eccleſiæ, ac Domui, illiuſque Gubernatoribus, ſeu Deputatis prædictis, per quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores prædictos, & Sedem Apoſtolicam, vel alios quoſcumque quacumque dignitate ac auctoritate fulgentes ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoris, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & aliis decretis in genere vel in ſpecie, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, conceſſis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & ſingulis, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita, obſervata inſerti forent; præſentibus pro ſufficienter expreſſis & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad effectum validitatis, & executionis, ac obſervantiæ omnium & ſingulorum præmiſſorum, hac vice tantum harum ſerie derogamus: illaſque & illa juxta omnia & ſingula præmiſſa modificamus, limitamus, & reducimus; cæteriſque contrariis quibuſcumque.

ANNO 1755.

Sanctio pœnalis.

§. 24. Nulli ergo omnino Hominum liceat, paginam hanc noſtræ avocationis, ſuſpenſionis, extinctionis, declarationis, conceſſionis, decreti, derogationis, modificationis, limitationis, & reductionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. 4. Octobris 1755. Pont. 16.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo quinto, quarto nonas Octobris, Pontificatus Noſtri Anno Sextodecimo.

J. Card. Pro-Datarius.

D. Cardinalis Paſſioneus.

VISA DE CURIA.

J. C. Boſchi.

Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

CELEBRATIO TRIUM

Miſſarum Natalitio Chriſti die præcipuus Latinæ Eccleſiæ Ritus demonſtratur: ideoque univerſim ab Orientalibus, præſertim vero ab Armenis Liburno in Portu commorantibus non uſurpandus.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiepiſcopo Rhodien. Congregationis Propagandæ Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Conſcribendæ Epiſtolæ occaſio recenſentur.

IN ſuperiori ante proximum ad Nos habito acceſſu, retuliſti, Te in ſuſpecionem adductum, Sacerdotes Armenos Liburno in Portu commorantes Sacro Natali Domini die tres unumquemque Miſſas in nationis ſuæ templo celebrare, non prætermiſiſſe opportunas ad Piſanum Archiepiſcopum dare litteras, ut certior fieres, num res, prout ferebatur, ſe haberet, & ſi ita quidem, ex quo tempore invaluerit uſus, tria deſignato die offerendi Sacrificia; tibique fuiſſe a memorato Præſule reſcriptum, offerri ab Armenis Sacerdotibus in Liburnenſi ſuæ gentis Eccleſia tres Miſſas Natalitio Chriſti die, idque in uſu primum ea in Eccleſia fuiſſe poſitum a duobus Miſſionariis Parochis ſub annum 1725., exindeque ſemper rem eodem modo tranſactam; ac inſuper ejus gentis homines referre, multos per Orientem Sacerdotes Armenos Catholicos, ejuſdem Ritus Miſſionarios Sancto Natalis Chriſti die tres Miſſas ſingulos celebrare; a quibus porro omnibus, noſtra ipſe expetebas juſſa, de relinquenda, vel interdicenda trium Sacrorum oblatione, ab Armenis Sacerdotibus, Natalitio Chriſti die, Liburni in gentis ſuæ Eccleſia, fieri ſolita.

LA CELEBRAZIONE

Delle tre Meſſe nel giorno di Natale ſi prova Rito privativo della Chieſa Latina, e perciò da non poterſi uſare generalmente degli Orientali, ed in particolare dagli Armeni dimoranti in Livorno.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiepiſcopo Rhodien. Congregationis Propagandæ Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Racconto del fatto, che diede occaſione di ſcrivere la preſente lettera.

NElla penultima udienza, che Noi le dammo, Ella ci eſpoſe, che avendo avuto qualche barlume, che i Sacerdoti Armeni, che ſono in Livorno, nella loro Chieſa nazionale nel dì del Santo Natale celebravano le tre Meſſe; non aveva tralaſciato di ſcrivere a Monſignor Arciveſcovo di Piſa, per ſapere, ſe il fatto era vero; e da quanto tempo in qua, eſſendo vero, ſi foſſe introdotto l'uſo della celebrazione delle tre Meſſe nel giorno predetto; e che dal Prelato l'era ſtato riſpoſto, celebrarſi da' Sacerdoti Armeni nella loro Chieſa nazionale in Livorno le tre Meſſe nel giorno di Natale: eſſerſi ciò incominciato a praticare da due Miſſionarj Parrochi nella detta Chieſa nell' anno 1725., ed eſſerſi ſempre da quel tempo in qua continuato nello ſteſſo modo: riferire altresì i nazionali, che nell' Oriente molti Sacerdoti Armeni Cattolici, e Miſſionarj dello ſteſſo Rito nel dì del Santo Natale celebrano le tre Meſſe; conchiudendo poi eſſa il diſcorſo col richiedere i Noſtri ordini ſopra o il laſciar corrrere, o il proibire la celebrazione delle tre Meſſe, che ſi fa da' Sacerdoti Armeni nel dì di Natale nella loro Chieſa Nazionale in Livorno.

L'uſo di celebrarſi tre Meſſe nel giorno di Natale da ciaſcun Sacerdot. è Rito privativo della Chieſa Latina.

§. 2. Il Rito della celebrazione delle tre Meſse, che ſi fa da ogni Sacerdote nel giorno del Santo Natale, è antico, ed univerſale nella Chieſa Latina; ma nella Chieſa Orientale non v'è veſtigio del predetto Rito: non facendoſene parola nelle Liturgie Greco-Arabe de' Melchiti, nè in quelle de' Siri, o Caldei, nè in quelle de' Cofti, degli Armeni, e de' Greci, e de' Ruteni, che hanno adottato il Rito Græco. I Padri Baſiliani di Grota Ferrata, benchè in molti capi abbiano adottato alcuni Riti Latini, non celebrano però nè nel detto Monaſtero, nè in altro le tre Meſse nel giorno di Natale. E nel Sinodo Provinciale tenuto l'anno 1736. nel Monte Libano ſotto il Patriarcha Antiocheno colla preſidenza di Monſignor Giuſeppe Simonio Aſsemani, che per ordine del Noſtro Predeceſsore Clemente XII. eſsendoſi portato colà, adempì lodevolmente il ſuo miniſtero, così ſi legge *al cap. 13. de ſacroſancto Miſſæ Sacrificio; Privilegium autem, quod Latini Presbyteri habent in Natali Domini ter Miſſas celebrandi, ad noſtros Sacerdotes nullatenus extendendum eſſe decernimus, & ſtatuimus: non quod morem illum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ omnium Eccleſiarum matris, ac magiſtræ condemnemus: abſit hoc a nobis, qui filii illius obſequentiſſimi ſumus; ſed quia veterem noſtrum Ritum ſervari volumus.*

E perciò non può uſarſi dalla Chieſa Orientale.

Si veda queſta lettera Circolare di ſopra.

§. 3. Fu queſto Concilio, dopo il dovuto eſame, confermato da Noi, come può vederſi nella noſtra Coſtituzione inſerita nel noſtro Bollario. E ricavandoſi non meno dal detto Concilio, che dalle allegate Liturgie Orientali, celebrarſi nella Chieſa Occidentale le tre Meſſe nel giorno di Natale, e non celebrarſi nella Chieſa Orientale, reſta aperta la ſtrada alla maſſima da Noi diffuſamente comprovata nella noſtra Lettera Circolare a' Miſſionarj d'Oriente ſcritta ſotto il giorno 27. di Luglio del preſente anno 1755., e ſtampata nella Stamperia della Congregazione di Propaganda, che non ſi confonda un Rito coll'altro, che la Chieſa Latina oſservi il ſuo Rito, e la Chieſa Orientale il proprio: eſsendo ciò preſcritto da' Sagri Canoni, e dalle Apoſtoliche Coſtituzioni, e ſtabilito nel ſiſtema della Santa Sede, ampiamente dimoſtrato nella Lettera predetta.

Riſpoſta all' obbietto d'eſſerſi tra Latini ed Orientali fatta vicendevole comunione di Riti.

§. 4. E quando mai ſi diceſse, che nella ſteſsa Lettera ſono allegati da Noi alcuni eſempj di Riti Latini adottati dagli Orientali, e di alcuni Riti Greci adottati da' Latini, la riſpoſta è in pronto, ed è, ciò eſserſi fatto o in ſequela d'una immemorabile conſuetudine, che porta ſeco la fama della conceſſione d'un privilegio Apoſtolico, o in ſequela d'un vero effettivo Apoſtolico privilegio: delle quali coſe nel caſo, ch'è in queſtione, non v'è apparenza, anzi piuttoſto v'è chiara pruova in contrario: imperocchè avendo Monſignor Arciveſcovo di Edeſsa, di Rito Armeno, che ſtava in Roma, pregato per avere la licenza di celebrare le tre Meſse nel giorno di Natale, e che queſta licenza s'eſtendeſse anche agli altri Sacerdoti Armeni, che erano in Roma; propoſtaſi l'iſtanza nella Congregazione del S. Officio fra i Conſultori a' 17. di Febbrajo 1710., e ripropoſtaſi nella Congregazione tenuta ſecondo il ſolito in Palazzo nel giorno 27. di Febbrajo, la riſpoſta fu negativa: ancorchè chi ebbe l'incombenza di ſcrivere, e di dire il ſuo voto in carta, foſse ſtato molto proclive alla parte affermativa, come abbiam riconoſciuto, eſsendoci fatte portare dal S. Officio le ſcritture appartenenti al caſo, ed ecco il Dubbio propoſto: *An dicto Archiepiſcopo concedendum ſit Indultum celebrandi tres Miſſas in die Nativitatis Domini more Latinorum, hocque extendendum ad omnes Presbyteros Armeni Ritus in Urbe commorantes*: ed ecco la riſpoſta: *Quoad petitum Indultum celebrandi tres Miſſas in die Natalis Domini more Latinorum, reſpondendum eſſe negative.*

Altro motivo particolare contrario agli Armeni di Livorno.

§. 5. Nè dee tralaſciarſi quanto da Noi vien riferito nella predetta Noſtra Lettera Circolare al §. 45. Era ſtato ordinato ſino dall'anno 1674., che gli Armeni, che hanno domicilio in Livorno, avvegnachè viventi con Noi, doveſsero conformarſi al Calendario Gregoriano corretto, nella celebrazione della Paſqua, e delle altre Feſte. Furono tanti e tanti i rumori, che da'

Latinæ Eccleſiæ Ritus eſt præcipuus ut ſinguli Sacerdotes tres Miſſas offerant Natalitio Chriſti die.

§. 2. Perveruſtus eſt, atque univerſim in Latinam Eccleſiam receptus Ritus trini Sacrificii per unumquemque Sacerdotem Natalitio Chriſti die offerendi; verum apud Orientalem Eccleſiam nullum extat præfati Ritus veſtigium; ne verbum quippe de eo in Liturgiis Græco Arabicis Melchitarum, Syriacis, Chaldeiſque, neque etiam in reliquis Cophtorum, Armenorum, Græcorum, atque Ruthenorum, qui Græcos ſibi ritus adſcivere. Patres Baſiliani Cryptæ Ferratæ, etſi Latinos aliquot Ritus amplexi ſint, tres tamen Miſſas Natalis Domini die nec in memorato Monaſterio, nec alibi celebrare conſueverunt. Et in ipſa Provinciali Synodo habita ſub annum 1736. in Monte Libano, cui præfuit Joſeph Simonius Aſſemanus Præſul, qui juſſu Clementis XII. Prædeceſſoris noſtri eo profectus, impoſito ſibi muneri cumulate ſatisfecit, hæc leguntur *cap. 13. de ſacroſancto Miſſæ Sacrificio: Privilegium autem, quod Latini Preſbyteri habent in Natali Domini inter Miſſas celebrandi, ad noſtros Sacerdotes nullatenus extendendum eſſe decernimus, & ſtatuimus: non quod morem illum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ omnium Eccleſiarum matris, ac magiſtræ condemnemus: abſit hoc a nobis, qui filii illius obſequentiſſimi ſumus; ſed quia veterem noſtrum ritum ſervari volumus.*

Ideoque Oriental. Eccleſia eo uti non poteſt.

§. 3. Hæc Synodus, prævio opportuno examine, fuit a Nobis confirmata, veluti noſſe licet ex Conſtitutione Noſtra in Bullarium Noſtrum illata. Cumque ex memorata Synodo, æque ac ex præindicatis Liturgiis Orientalibus innoteſcat, offerri quidem in Occidentali Eccleſia trinum Natali Chriſti die Sacrificium, non item vero in Orientali Eccleſia, jam locus ſit regulæ latius per Nos firmatæ in Noſtris Encyclicis Litteris datis octavo Kalendas Auguſti anni 1755. ad Miſſionarios per Orientem, præloque Congregationis Propagandæ Fidei impreſſis, non eſſe ſcilicet permiſcendos ritus; ſuum a Latina, ſuum itidem ab Orientali Eccleſia ritum ſervari oportere: hoc quippe eſt Sacris Canonibus ſancitum, Conſtitutionibus Apoſtol. cautum, ac S. Sedis perpetuo ſyſtemate, præfatis litteris late demonſtrato, firmatum.

Vide ſuperius eaſdem Encyclicas litteras.

Diluitur objectum deſumpt. ex mutua Orient. inter, & Latinam Eccleſiam nonnulliorum Rituum participatione.

§. 4. Et ſi unquam excipi contingeret, iiſdem in Litteris in exemplum per Nos adduci Latinos quoſdam Ritus ab Orientalibus, & viciſſim Græcos quoſdam Ritus a Latinis cooptatos, parata ſupetit reſponſio, eſtque ejuſmodi, id factum, vel conſectarium fuiſſe immemorialis conſuetudinis ſecumferentis famam conceſſi Apoſtolici privilegii, vel inductum ex privilegio Apoſtolico vero, conceptoque; quarum quidem rerum, quod ad præſentem quæſtionem attinet, nec ſpecies ulla, quin potius perſpicua ex adverſo preſtat probatio. Cum enim Edeſſenus Archiepiſcopus, Armeni Ritus, Romæ degens facultatem ſibi expetiiſſet, celebrandi tres Miſſas Natalitio Chriſti die, utque facultas ejuſmodi ad reliquos etiam Sacerdotes Romæ commorantes protenderetur; propoſitis hujuſmodi precibus in Congregatione Sacræ Inquiſitionis coram Conſultoribus decimo tertio Kalen. Mar. 1710. relatiſque iterum in Congregatione de more habita in Palatio Apoſtolico tertio Kalen. Martii, negativum redditum fuit reſponſum: quamvis is, cui demandata fuit provincia ſcribendi ea de re, ſcriptoque ſuam proferendi ſententiam, in partem affirmativam ſeſe præſtiterit procliviorem, quemadmodum deprehendimus ex ſcriptis negotium illud attingentibus, quæ ex ædibus Sacræ Inquiſitionis afferri ad Nos voluimus, & hoc fuit quidem dubium tunc propoſitum: *An dicto Archiepiſcopo concedendum ſit Indultum celebrandi tres Miſſas in die Nativitatis Domini more Latinorum, hocque extendendum ad omnes Presbyteros Armeni Ritus in Urbe commorantes*, hoc vero reſcriptum: *Quod petitum Indultum celebrandi tres Miſſas in die Natalis Domini more Latinorum, reſpendendum eſſe negative.*

Alia peculiaris ratio adverſus Armenos Liburni commor.

§. 5. Prætereundæ nec ſunt, quæ in præfatis litteris Noſtris §. 45. a nobis afferuntur. Cautum fuerat jam inde ab anno 1674. ut Armeni Liburno in Portu domicilium habentes, quippe una nobiſcum viventes, in Paſchatis, ceteriſque Feſtis diebus celebrandis, ad Gregorianum emendatum Kalendarium ſe conformarent. Tot tantaſque turbas commoverunt præfati Ar-

meni, ut habita ſub annum 1699. iterata Congregatione decretum fuerit, ut uſus veteris Kalendarii Armenis Liburnenſibus relinqueretur, quouſque ad novum recipiendum ſeſe accomodaſſent, & quouſque Apoſtolica Sede aliud edixiſſet. Eſt itaque Liburnenſibus Armenis ſua pro ratione voluntas, reſpuunt Latinum Ritum, uſum ſcilicet Kalendarii emendati, quamvis nobis intermixti vivant, ſitque illud juſtitiæ conſonum: cumque porro Latinum Ritum ter offerendi Sacrificium Natali Chriſti die ſibi indebitum expoſcant, facile captu eſt, haud decere, ut ſui voti compotes ſiant.

Altera objectio deſumpta ex oblatione trini Sacrificii a Sacerdot. Armenis peragi ſolitæ etiam per Orientem Præmiſſa opportuna hiſtorici facti narratione, praxis iſthæc ex erronea cauſa veriſimiliter derivata demonſtratum.

§. 6. Reliquum illud eſt, quod aſſeritur in Litteris Piſani Archiepiſcopi, Armænæ nimirum nationis homines Liburno in Portu commorantes aſſeverare, memoratas tres Miſſas a multis per Orientem Armenis Sacerdotibus Catholicis, ejuſdemque Ritus Miſſionariis celebrari: idque Nobis veriſimile videtur, at nihil inde in rem præſentem, Beatus Bartholomæus Bononienſis ex Fratrum Prædicatorum familia, fuit a Joanne XXII. Pontifice in Armeniam ablegatus ſub ann. 1318., & ab ipſo Maragenſis Epiſcopus inauguratus, exindeque translatus ad Naxivanum Archiepiſcopatus. Quo ipſo tempore præfatus Beatus Bartholomæus celebri illa Miſſione fungebatur, aderat in Armenia Iſaias quidam Schiſmaticus trecentis ſeptuaginta diſcipulis præpoſitus. Mens ipſi inerat recta, & motus fama ſanctitatis B. Bartholomæi, edoctuſque ab ipſo Catholicæ Fidei veritatem, ſe ei ſocium adjunxit, ſuis omnibus diſcipulis ſecum adductis; tuncque contigit, ut inſtitueretur Congregatio Fratrum unitorum, aſſumpto ab iis omnibus habitu Dominicani inſtituti, emiſſaque Profeſſione vitæ Regularis ſub Regula Sancti Auguſtini, & Fratrum Prædicatorum Conſtitutionibus. Videre eſt omnia in Opere Patris Galani *de conſenſione Armenæ Eccleſiæ cum Romana part. 1. pag.* 508. *& ſeq.* atque elucrubatius *tom. 2. hiſtoriæ virorum illuſtrium Dominicani Ordinis*, Autore Patre Tournon *lib. 1. pag.* 108. *& ſeq.* Iſthæc Congregatio ſubjecta fuit Magiſtro Generali Dominicanæ Familiæ ab Innocentio VI. ſub annum 1356. ut colligere eſt ex ejus Litteris in Dominicanum Bullarium relatis *pag.* 148. & in generalibus totius Ordinis Comitiis habitis anno 1583. nova hæc congreg. ad Regularis Provinciæ gradus jura, & honores attolli cœpit. Cum autem Iſaiæ diſcipuli unam noſcerent Arm. Linguam, præterea nullam, & plenam ceteroquin cum Dominicanæ Familiæ Religioſis unionem conſtituerent, neceſſe fuit, quemadmodum referunt præcitati Hiſtorici, ut Regulæ, Statuta, Breviarium, & Miſſale Ordinis in Linguam verterentur Armenam. Comperimus autem temporibus nobis proximis inſtetiſſe Patres Armenæ Provinciæ Ordinis Prædicatorum, quo ſibi liceret typis mandare ſua Breviaria, ac Miſſalia, e Latino in Armenum in idioma translata: annuitque precibus Congregatio Romanæ univerſalis Inquiſitionis habita Sexto Idus Septembris 1713. deputatis emandatoribus, ſive præli typici præſidibus, ut ad opportunas regulas exigerentur omnia, liceretque exinde tuto ſibi polliceri, nullos in novam editionem errores irrepere, quod ſatis ſuperque in hujuſmodi caſibus alias contigiſſe conſtiterat; probavitque omnia Summus Pontifex in Congregatione, proximo die, ſeptimo videlicet Idus Septembris ejuſdemmet anni habita.

Ideoque ex ea nihil confici.

§. 7. Cum itaque Dominicanum Miſſale in Armenam linguam verſum fuerit, cumque in Miſſali Dominicano tres reperiantur adnotatæ Miſſæ Natalitio Chriſti die celebrari ſolitæ, videtur admodum ſimile vero, Sacerdotes quoſdam Armenos, & Miſſionarios, videntes tres Miſſas a Patribus Dominicanis celebrari Natalitio Chriſti die, cœpiſſe & ipſos tria Sacrificia offerre, Dominicano Miſſali utentes in Armenam Linguam reddito; quoties autem ita ſe res habeat, quod veroſimilius eſt, quiſque ſanæ mentis homo facile animadvertet, haud ſubſiſtere fundamentum in oblatione trini Sacrificii a nunnullis Armenis per Orientem peragi ſolita, conſtitutum, nec eo juvari ullatenus poſſe Armenos Liburno i Portu commorantes: eo quod tres Miſſæ in Miſſali Dominicano adnotatæ, ſemper Latini Ritus eſſe cenſeantur, etſi in Armenam Lin-

predetti Armeni ſi eccitarono, che eſſendoſi tenuta nel l'anno 1699. una nuova Congregazione, fu riſoluto, che ſi laſciaſſe correre l'uſo dell'antico Calendario riſpetto agli Armeni, che erano in Livorno, finche ſi foſſero diſpoſti ad accettare il nuovo, e finchè la Santa Sede non aveſſe ordinato diverſamente. Vogliono dunque gli Armeni, che ſono in Livorno, quello che vogliono. Non vogliono il Rito Latino, cioè l'uſo del Calendario corretto, benchè vivano fra noi, e benchè ciò ſia giuſto: e volendo poi il Rito Latino nelle tre Meſſe di Natale, che non gli tocca, non vi vuol molto a comprendere, che non è di dovere, che ſiano eſauditi.

Seconda objezione fondata ſull'uſo di celebrarſi anche in Oriente da' Sacerdoti Armeni le dette tre Meſſe. Con una opportuna oſſervazione iſtorica ſi prova probabilmente erroneo nella ſua origine un tal uſo.

§. 6. Reſta quello, che ſi dice nella Lettera di Monſignor Arciveſcovo di Piſa, che i nazionali, che ſono in Livorno, atteſtano, celebrarſi in Oriente le tre Meſſe da molti Sacerdoti Armeni Cattolici, e da' Miſſionarj del loro Rito; e ciò da Noi ſi crede veriſimile, ma non giova all'intento. Il Beato Bartolomeo da Bologna Domenicano, detto comunemente l'Apoſtolo degli Armeni, fu ſpedito nell'Armenia nel 1318. dal Pontefice Giovanni XXII. e fu da eſſo creato Veſcovo di Maraga, e poi traſportato all'Arciveſcovado di Naxivan. Nel tempo della celebre Miſſione del detto Beato Bartolomeo eravi in Armenia un certo Iſaia ſciſmatico, che aveva ſotto di sè trecento ſettanta diſcepoli. Era eſſo di buona intenzione, e moſſo dalla fama della ſantità del B. Bartolomeo, ed illuminato da eſſo della verità della Fede Cattolica, s'unì con lui, conducendo ſeco tutti i ſuoi diſcepoli: ed allora fu, che ſi formò la Congregazione de' Frati uniti, avendo tutti preſo l'Abito di S. Domenico, e fatta Profeſſione di vivere in vera Religione, ſeguitando la Regola di S. Agoſtino, e le Coſtituzioni de' Frati Predicatori. Il tutto ſi vede nell'Opera dal Padre Galano *nella Conciliazione della Chieſa Armena colla Romana part. 1. pag.* 508. *e ſeg.*, e con maggior felicità *nel tom. 2. della Storia degli Uomini Illuſtri dell'Ordine Domenicano* del Padre Touron *al lib. 1. pag.* 108. *e ſeg.* Fu queſta Congregazione ſottopoſta al Generale de' Domenicani dal Pontefice Innocenzo VI. l'anno 1356., come ſi raccoglie dalla di lui Lettera nel Bollario Domenicano *al tom. 2. pag.* 148., e nel Capitolo Generale tenuto l'anno 1583. queſta nuova Congregazione incominciò a prendere il rango di Provincia. Non intendendo i Diſcepoli d'Iſaia altro, che la lingua Armena, e facendo l'unione coi Frati Domenicani, fu d'uopo tradurre in lingua Armena le Regole, gli Statuti, il Breviario, ed il Meſſale dell'Ordine, come raccontano i ſopradetti Iſtorici. Ne' tempi a noi vicini ritroviamo avere i Padri dell'Ordine de' Predicatori della Provincia Armena pregato di poter fare ſtampar i loro Breviarj, e Meſſali tradotti dal Latino nell'idioma Armeno; e la Congregazione del S. Officio tenuta ai 6. di Settembre 1713. ammiſe l'iſtanza, deputando i correttori, o ſiano Preſidenti alla ſtampa, acciò il tutto ſi faceſſe colle dovute regole, e colla ſicurezza, che nella nuova edizione non correſſero errori, come altre volte in ſimili occaſioni era pur troppo accaduto: ed il tutto fu confermato dal Sommo Pontefice nella Congregazione tenuta nel giorno ſeguente 7. di Settembre dell'anno medeſimo.

E perciò inutile per l'intento.

§. 7. Eſſendo dunque fatta la traduzione de Meſſale Domenicano in lingua Armena, ed eſſendovi nel Meſſale Domenicano le tre Meſſe nel giorno di Natale, pare aſſai veriſimile, che alcuni Sacerdoti Armeni, e Miſſionarj, vedendo che le tre Meſſe ſi celebravano nel dì di Natale da' Padri Domenicani, le abbiano ancor eſſi incominciate a celebrare, prevalendoſi del Meſsale Domenicano tradotto in Armeno: e quando queſto ſia, come è molto veriſimile, il fondamento della celebrazione delle tre Meſse, che ſi fa da alcuni Armeni in Oriente; ogni uomo di buon ſenno facilmente ne conoſcerà l'inſuſſiſtenza, e ch'eſso non può in veruna maniera giovare agli Armeni, che ſono in Livorno: appartenendo ſempre le tre Meſse, che ſono nel Meſsale Domenicano, benche tradotte in lingua Armena, al Rito Latino; e non potendo gli

ANNO 1755.

Si conferma l' aſſunto con un eſempio del tutto ſimile

gli Armeni prevalerſi a loro capriccio del Rito Latino. Simile è l' eſempio della Meſſa Latina de' Padri Domenicani tradotta in lingua Greca, giuſta la conceſſione fatta da Bonifazio IX. a Maſſimo di Conſtantinopoli Domenicano, che è *nel tom.* 2. del Bollario Domenicano *pag.* 370.; celebrandoſi eſſa da' Domenicani, e non potendoſi celebrare da' Greci.

Ordine pe 'l Secretario.

§. 8. Ed ecco quanto abbiamo potuto racorrere, non oſtante l'eſſere malamente trattati dalla podagra. Sarà ſua cura il notificare il tutto alla Congregazione di Prepaganda; e ricevendo da eſſa gli ordini, come ſi può credere, di ſcrivere a Monſignor Arciveſcovo di Piſa, caderebbe forſe in acconcio di fargli capitare una copia di queſta Lettera, che ſcriviamo a Lei: alla quale intanto diamo l' Apoſtolica Benedizione.

Data 29. Decemb. 1755. e decimo ſeſto del Pontificato.

Datum apud S. Mariam Majorem die 29. Decembris 1755. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſexto.

LIV.

EXCITANTUR OMNES

Græci Ritus Orientales, ut nova Euchologii editione utantur; narratur quoque quid pro ea perficienda factum fuerit; & quæ eidem novæ editionis Euchologio præpoſita ſunt Monita, latius explicantur.

EPISTOLA PRIMA.

Ad Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque Ritus Græci Eccleſiaſticos, Sæculares & Regulares, gratiam & communionem Sedis Apoſtolicæ habentes.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ac dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Procem. a conteſtatione paternæ charitatis & Paſtor. ſollicitudinis in Græcam, alſque Oriental. nationes.

EX quo primum tempore Apoſtolicam B. Petri Sedem conſcendimus, uſque in præſentem diem, aſſidua Nobis videmur edidiſſe argumenta paternæ prorſus charitatis, qua dilectos Nobis in Chriſto Eccleſiaſticos, Laicoſque Orientales Nobis conſentientes, ſive, uti vocant, *Unitos*, & a ſchiſmatis labe immunes, complectimur; nihilque intactum reliquiſſe, quo ii, qui in ſchiſmate ſunt, ejuratis erroribus, Catholicæ unitati conſocientur. Nolumus hic quæcumque in hunc finem egimus, commemorare: quum & referta ſint Regeſta Congregationi de Propaganda Fide Decretis noſtris hac de re conditis; & Apoſtolicas Litteras, atque Conſtitutiones pro Orientalium rebus a Nobis editas, in Bullarii noſtri Voluminibus unuſquiſque percurrere valeat.

Pontificis conſilium in Encyclicis hiſce Litteris conſcribendis.

Illud Nobis propoſitum nunc eſt, ut Vos, Venerabiles Fratres, Dilectoſque Filios, certiores faciamus, abſolutum jam eſſe opus Correctionis Græci Euchologii, idque jam Typis ejuſdem Congregationis de Propaganda Fide impreſſum fuiſſe, poſt diuturnum rerum omnium examen, accuratiſſima caſtigatione emendatum; ideoque vos hortemur, ut hoc potiſſimum in ſacris actionibus adhibeatis, ſepoſitis aliis, quæ variis erroribus ſatis ſuperque infecta deprehenduntur. Quod quidem haud mirum videri debet; id enim incommodi facillime accidit, quoties in pluribus ac ſæpe iteratis unius Operis editionibus, ab iis, qui præſunt, aliquid omittitur exactiſſimæ illius diligentiæ, quæ neceſſaria eſt, ne aliqua, aut per fraudem, aut per inſcitiam, identidem inſerantur, aut adjiciantur, quæ in primævis puriſque editionibus non erant; quæque deinde reſecanda quum ſint, aut aliquo modo temperanda, tractu temporis cauſam præbent inſtituendis correctionibus, noviſque repurgatis editionibus; quemadmodum in ipſa quoque Occid. Eccleſia, quantumvis præ Orient. minoribus periculis expoſita ſit, eveniſse dignoſcitur: quocirca Rom. ſæpe Pontifices coacti ſunt opportune conſulere, ut Miſſalia, Ritualia, Breviaria, & Martyrologia emendarentur, & caſtigata noviter ederentur. Verum quod attinet ad correctionem veſtri Euchologii, quod, ut optime noſtis, nihil aliud

Græcum Euchologium quid.

eſt, quam collectio Eccleſiaſticarum precum, atque benedictionum, ideoque, ut Goarius explicat, Eccleſiæ ve-

PONT. A. XVI.

Linguam verſæ; nec liceat Armenis pro arbitrio Latinos Ritus uſurpare. Simillimum Nobis ſuppetit exemplum ex Miſſa Latina Patrum Dominicanæ Familiæ in Græcam Linguam verſam juxta indultum a Bonifacio IX. datum Maximo Conſtantinopolitano Dominicanæ Familiæ viro, relatumque *tom.* 2. Bullarii Dominicani *pag.* 370. Ea quippe Dominicani Fratres quidem, nullatenus autem Græci, in Sacrificio offerendo uti poſſunt.

Similliim. allato exemplo res confirmatur.

Monita ad Secretarium

§. 8. Hæc itaque ſunt, quæ Nobis, quamvis male a podagra habitis, licuit colligere. Curæ tibi erit, Venerabilis Frater, deferre omnia ad Congregationem de Propaganda Fide; & ſi mandatum ab ea tibi fuerit, quod facillimum, ut ad Piſanum Archiepiſcopum reſcribas, opportunum fortaſſe erit, hujus ad te Noſtræ Epiſtolæ exemplum eidem reddendum curare. Interea Apoſtolicam tibi Benedictionem impertimur.

Dat. 29. Decemb. 1755. Pont. XVI.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 29. Decembris 1755. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſexto.

Summa eorum, quæ hac Epiſtola continentur.

ſtræ Rituale, ſeu Manuale, aut Sacerdotale, & Pontificale commode appellari poſſet: duo potiſſimum his noſtris Litteris agenda ſuſcepimus: hiſtoriam nimirum exponere correctionis, novæque editionis, quæ nuper perfecta fuit: & Monita quædam latius explicare, quæ in ipſius Euchologii veſtibulo opportune præpoſita ſunt: dilato in aliud tempus conſilio aperiendi vobis, ſi Deus vitam & vires Nobis largietur, res alias complures ad Euchologium ipſum pertinentes, quæ nec ſatis recte præſentibus Litteris nimis in longum protrahendis inſerentur, & immodicum Nobis afferrent laborem, ætati Noſtræ prorſus alienum, nec apte conciliandum cum reliquis magni momenti curis, quæ nunc præſertim Nos in Apoſtolici Miniſterii procuratione circumſtant, & a quibus Nos modo expedire non poſſumus.

Euchologii correctio, quando, quibuſque de cauſis primum inſtituta.

§. 2. Philippus IV. Hiſpaniarum Rex Catholicus is fuit, qui ſub annum 1631. habito ad Apoſtolicam Sedem recurſu, expoſuit, delatum ſibi eſſe a Græcis Unitis ditionis ſuæ Terras incolentibus, editum fuiſſe a Græcis ſchiſmaticis Euchologium pluribus erroribus vitiatum, ſimulque rogavit, ut abſurdis, quæ inde manare poſſent, opportunis remediis occurreretur. Summus autem Pontifex Orbanus VIII. ſtatim egregio operi manum admovit, deputata ad Euchologii correctionem peculiari Congregatione, cui & ipſe primum nonnullos S. R. E. Cardinales, Romanæque Curiæ Prælatos, atque Theologos magni nominis, adſcripſit: & alios per Orbem tunc maxime Eccleſiaſticæ eruditionis laude præſtantes viros, eidem Congregationi adſcribendos, Romam accivit. Inter hoc vocatus fuit Dionyſius Petavius Presbyter Societatis Jeſu in Galliis degens, qui tamen juſtiſſima affectæ ætatis excuſatione uſus fuit, ne tantum iter arriperet: & Joannes Morinus Gallicani Oratorii Presbyter, qui & ad Urbem acceſſit & pluribus ſeſſionibus interfuit, in quibus multa ſcitu digna protulit, ad rem recte inſtituendam dirigendamque opportuna, de quibus alibi ſermonem habebimus.

Quantoque ſtudio ſub Urb. VIII & Innoc. X. PP. curata fuerit.

§. 3. Summum profecto ſtudium ac diligentiam in demandatum ſibi opus contulerunt iis, qui Congregationem ab Urbano Pontifice deputatam conſtituebant; eorumque curas atque labores innuit Leo Allatius quum de Græco Euchologio ſermonem habens, ita ſcripſit: *De libro plura poſſem referre, & examinare: verumtamen, cum ſub cenſura, ac judicio acerrimorum virorum ſtet, ſententiam de eo veram, & judicium infallibile expecto.* Et quidem duo ſupra octoginta ſeſſiones inter eos habitæ fuerunt, ut olim teſtatus eſt Cardinalis Franciſcus Barberinus ſenior, in Congregatione de Propaganda Fide, quæ die 23. Januarii anni 1645. coacta fuit coram Innoc. Papa X. paulo poſt obitum illius Deceſſoris Urbani, ejuſdem Cardinalis Patrui. Non ideo tamen abſoluta fuit Euchologii emendatio, nec nova editio confici potuit.

Opus ſequentibus tempor. interm. ſummo ſtudio Pont. inſtauravit.

§. 4. Subſequentium Pontificum tempore propoſitum opus nunquam omnino fuit deſertum, ſed parum lenteque promotum; dum novis, ut aſſolet, negotiis ſupervenientibus, inceptorum antea exitus & finis retardatur. Quum autem Deo Optimo Maximo viſum fuerit Nos, licet immerentes, ad Summum

PONT. A. XVI.

mum Pontificatum evehere, inter primas, quas libenter aſſumpſimus, curas, hæc fuit, de correctione librorum Orientalis Eccleſiæ, præſertim vero Euchologii Græcorum. Quare, ut optatam Nobis metam aliquando contigere liceret, hæc, quæ ſequuntur, mandata per Nos tempeſtive edita, & executioni diligenter tradita fuerunt. Primum itaque collecta, & in ordinem digeſta ſunt Acta Congregationum, quæ ſub Urbano VIII., & Succeſſoribus Pontificibus habitæ fuerant, ut comperta fieret captarum reſolutionum ſententia, quantumvis illæ Pontificia confirmatione roboratæ non fuiſſent; neque enim unquam ad Summos Pontifices facta apparebat earum relatio, ſed in opportuniora tempora, juſtis fortaſſe de cauſis, dilata. Deinde quum jam omnes e vivis exceſſiſſent, quicumque olim adſcripti fuerant prædictæ Congregationi, ad

Congreg. ex ſpectabilibus Viris reſtituit, quorum nomine recenſentur.

Euchologii correctionem inſtitutæ, Nos Alios S. R. E. Cardinales, & Conſultores ad graviſſimum opus urgendum deputavimus; e Cardinalibus nimirum bonæ. Antonium Xaverium Gentili, Philippum Monti, Joachimum Beſozzi, & Aloyſium Lucini, reſpective nuncupatos, qui omnes jam ex hac vita migrarunt; Congregationis autem Præfectum conſtituimus Dilectum Filium Noſtrum Fortunatum Presbyterum Card. Tamburini nuncupatum, qui ſoſpes vivit; Conſultores vero deſignavimus Dilectos Filios Fr. Joſephum Auguſtinum Orſi Ord. Prædic. Palatii Noſtri Apoſtolici Magiſtrum, Leonardum Siderer Societ. Jeſu Presbyterum, Dominicum Vitali Monachum Ordinis Sancti Baſilii, Thomam Sergium a Piis Operariis Sacerdotem, & Dominicum Teoli Presbyterum Romanum, quorum aliqui ſuperſtites ſunt, alii ſupremum diem onierunt; denique ejuſdem Congregationis Secretarium elegimus Dilectum Filium Magiſtrum Nicolaum Antonellum Prælatum Noſtrum Domeſticum.

Sapientiſſimam ſtatuit totius rei agendæ, & perficiendæ rationem.

His omnibus præſcriptum fuit, ut certis recurrentibus diebus inter ſe convenientes, de rebus eorum cognitioni delegatis tractarent; id quod per integrum decennium exactiſſimæ præſtitum fuit. Quum autem olim controverſia fuiſſet de methodo in examine rerum ſervanda; cenſentibus nonnullis, ut ante omnia de Sacramentorum formis inquireretur, aliis vero ſuadentibus, ut ſecernerentur ea, quæ ad ſimplicium Presbyterorum officium pertinent, ab iis, quæ ſunt Epiſcoporum propria: Nos hujuſmodi controverſiam de medio ſuſtulimus, jubendo, ut Euchologii reviſio, & correctio, a prima illius pagina ad ſubſequentes gradatim produceretur, eodem ordine, quo Euchologium ipſum conflatum, impreſſumque conſpicitur. Denique præfato Congregationis Secretario id oneris impoſuimus, ut ante ſingulas ſeſſiones, folium efformaret, non modo cuilibet ex Cardinalibus, & Conſultoribus, qui conventuri erant, ſed Nobis etiam, qui omnibus de rebus in Congregatione diſcutiendis certiores fieri volebamus, opportune tradendum; quo in folio, indicatis proponendarum quæſtionum capitibus, adnotaretur primo quidquid ſuper illis expenſum, atque concluſum fuerat in Congregationibus habitis ſub Prædeceſſoribus Pontificibus, quatenus in anteactis Congregationibus de ipſis agi contigiſſet: deinde ea, quæ circa hujuſmodi quæſtiones in Theologorum libris conſcripta, & in Eccleſiaſticis monumentis relata haberentur.

Peculiaris cura in conferendis veteribus Euchologiis, adhibita a Congreg. Secretar.

§. 5. De veteribus Euchologiis, uti par erat, inſpiciendis, conferendiſque, minime neceſſe fuit eumdem Secretarium monere; quem porro invenimus & Græcæ Linguæ peritum, & ſacra eruditione, doctrinaque præſtantem, paratumque ad magnos quoſlibet preferendos labores in Apoſtolicæ Sedis, obſequium & utilitatem; quemadmodum ſæpe alias, rebus ita expoſcentibus, ac etiam editis plurimo ſtudio voluminibus, demonſtravit.

De Euch. edito a P. Goario, deque hujus peritia Græc. Rituum

Notum cuique eſt, P. Jacobum Goarium Ordinis Prædicatorum, natione Gallum, octo ipſos annos in Orientalibus Regionibus commoratum, ubi omnia attente exploravit, Romam deinde veniſſe ſub ann. 1640., diuturniſque collationibus habitis cum inſignibus doctrina viris, & rerum Græcarum peritiſſimis, Leone Allatio Romanæ Curiæ Præſule, Baſilio Falaſca Ordinis Sancti Baſilii Procuratore Generali, Georgio Coreſio, & Pantaleone Ligaridio, ut etiam de eo refert P. Echardus *De Scriptoribus Ordinis Prædicatorum Tom.* 2. *pag.* 574. in Galliam denique reverſum, in lucem edidiſſe Euchologium Græcum, una cum Latina illius verſione. Pro cujus Operis majori perfectione, quum doctus ac diligens Vir plures manuſcriptos Codices, & Libros Typis impreſſos, qui in ipſius Procemio ad Lectorem recenſentur, inſpicere & perpendere non omiſiſſet, variantes lectiones ubique adjecit, & opportunas, doctaſque adnotationes huc illuc inſeruit. Opus iſtud primo prodiit Pariſiis anno Domini 1647. deinde Venetiis anno 1730. recuſum fuit.

ANNO 1755.

Plures Euchologii Codices in Vaticana Biblioth. aſſervati.

§. 6. Norunt etiam eruditi Viri, complura Mſs. exempla Euchologii Græci in Bibliotheca Vaticana aſſervari: præterea extare in Barberina Bibliotheca celebre *Euchologium Barberinum S. Marci*, ſic dictum, propterea quod e Cœnobio S. Marci Florentiæ ad prædictam Bibliothecam olim tranſlatum fuit,

Euch. Barberin. ejus denominatio, & antiquitas.

illudque antiquiſſimum eſſe, ac decem ſæculorum ætatem ſuperare; quum Leo Allatius teſtatum reliquerit, a pertiſſimis ſui temporis viris, jam tunc nongentis annis vetuſtius fuiſſe habitum: *Omnium autem antiquitatem ſuperat Codex Barberinus in charta pergamena quadratis litteris accuratiſſime deſcriptus, ante nongentos, & plures annos, ſententia eorum, qui in hiſce rebus judicandis primi habentur, conſcriptus.*

Euch. Cryptæ Ferratæ unde habitum, & cujus auctoritatis habeatur

Illud quoque eruditis incompertum eſſe non poteſt, in Archivo Monaſterii Crypte Ferratæ pretioſum aſſervari Codicem, *Euchologium Patriarchale* nuncupatum, quem magnus Cardinalis Beſſarion, primus illius Monaſterii Abbas Commendatarius, ejuſdem Abbatiæ Monachis teſtamento legavit; quum ipſe eum dono habuiſſet a præclaræ memoriæ Cardinale Juliano Cæſarino: huic autem donatus fuiſſet in Concilio Florentino a Sacerdote Georgio Varj Cretenſe, quemadmodum teſtatur Arcudius; quapropter hujuſmodi Codex a Cardinali Baſſarione plurimi ſemper habitus fuerat. Omnes hi, quos innuimus, Euchologii Codices inſpecti, explorati, collatique invicem fuerunt, tum a Præſule Secretario, tum ab aliis Congregationi adſcriptis idioma Græcum callentibus, quo rectius tutiuſque dirigeretur nova Euchologii editio; neque porro Noſtris hortationibus, aut monitis ad id opus fuit, quum ipſi ſua ſponte hujuſmodi curam ſuſceperint, ac ſumma diligentia ſubierint.

Amplior. curæ, & labores, per Secr. cæteroſq. Congr. adſcript. adhibentur.

§. 7. Neque ſimiliter neceſſe habuimus doctis Cardinalibus, & Conſultoribus Congregationem efformantibus in memoriam revocare ſapientes illas animadverſiones, quæ leguntur tum apud laudatum Joannem Morinum, in Præfatione illius Operis *De Sacris Ordinibus*, tum apud Lucam Holſteinum *in Diſſertatione I. de Sacramento Confirmationis*, tum denique apud Authorem *Vindiciarum P. le Brun*, in his, quæ ſcripſit de Forma Sacramenti Euchariſtiæ; quaſque præ oculis omnino habere debet, quicumque vult de Grecorum Ritibus rectum judicium ferre. Injuſta quippe & fallax, Eccleſiæque paci atque unitati contraria eſt eorum judicandi ratio, qui Latinorum tantummodo Ritualium notitiam habentes, nec aliud ſcientes, præter ea, quæ tradiderunt nonnulli ex noſtris Scriptoribus, noſtrarum quidem rerum periti, ſed Græcarum conſuetudinum rudes, ejuſque rationis ignari, quam ſemper cum ipſis ſequuta eſt Apoſtolica Romana Sedes, non dubitarunt in ſacris Græcorum Ritibus ea omnia damnare, quæcumque Latino Ritui conformia, & conſentanea non reperiebant. Hæc, inquam, præfatis Cardinalibus & Conſultoribus ad Euchologii correctionem delectis minime commemorare oportuit, quum ipſi jam hujuſmodi agendi & judicandi normam ſibi propoſuerint, eamque reipſa pleniſſime ſequuti ſint: quemadmodum etiam revera factum fuiſſe agnovimus a Cardinalibus & Prælatis qui ſub Urbano VIII. in Congregationibus hac de re habitis ſententiam dixerunt. Quæ autem a Nobis demandata fuiſſe ſuperius innuimus, ea undequaque impleta fuerunt; nec ſatis dici poteſt, quam aſſidua diligentia & labore omnes Congregationem conſtituentes operi conficiendo incubuerint. Predictus vero Secretarius, non ſolum ante ſingulas inter eos habendas ſeſſiones, injuncta ſibi folia docte & ſapienter elucubravit, Nobiſque exhibuit; verum etiam, poſt habitas ſeſſiones huiuſmodi, Congregatorum ſententias, atque reſolutiones Nobis referre non omiſit; Nos autem omnibus perfe-